BITKA PROTIV BRODOVA JRM U KORČULANSKOM KANALU

Nadzor akvatorija na Hrvatskom dijelu Jadrana JRM je provodila uspostavom pomorskih blokada. Posebno teški uvjeti za život na području tadašnje općine Korčula nastali su tijekom studenog 1991. godine. Tada je osim ugroze kopnenih komunikacija ka poluotoku Pelješcu i otoku Korčuli koja je nastala okupacijom Dubrovačkog primorja i Slanog, trajala , treća najintezivnija i najduža pomorska blokada Jadrana. Nakon napada JRM na otoke Šoltu i Brač 14 i 15.11., te onog najjačeg na sam grad Split brodovima JRM postrojbe HRM odlučno su uzvratile. U djelovanjima pomorskih diverzanata i obalnih topnika HRM potopljen je jedan (PČ 176) a pogođena su bila 2 broda Jugoflote. (VPBR 31 i jedna RTOP) . Protuzračna obrana s otoka Brača oborila je dva aviona neprijatelja.

Poslije povlačenja Jugoflote iz Splitskih vrata, grupi od tri broda (BG-Pelješac) koji su se do tada nalazili u blokadi Korčulanskog i Neretvanskog kanala, pridružilo se i šest brodova koji su bili u povlačeniju iz šireg područja splitskih vrata (TG - Split).

U Neretvanskom kanalu u noći 15/16.11. 1991.g našlo se ukupno 9 brodova. Oni su i po broju i paljbenoj moći bili više od 3 puta jači od svakog našeg topničkog voda, kojima smo nadzirali akvatorij Neretvanskog i Korčulanskog kanala.

Od postrojbi obrane općine Korčula za nadzor akvatorija kanala topovima, određene su bile pokretna obalna bitnica 76 mm ZIS koja je nadzirala izlaz iz Neretvanskog i većinu Korčulanskog kanala. Bitnica 85 mm Privala nadzirala je izlaz iz Korčulanskog kanala ka Visu i Lastovu. Pješačke postrojbe bataljuna ZNG bile su organizirane za provedbu protudesantne i priotudiverzantske obrane općine.

Mnogi naši borci, a pogotovo čelnici jugoflote, tad nisu vjerovali da smo u nepuna dva njeseca od preuzimanja topova, koje je jugovojska onesposobila prilikom napuštanja vojarni otoku, uspjeli stvorili silu koja se može suprostaviti moderno naoružanoj floti JRM, koju je neprijatelj stvarao 40 godina. Topovima, opravljenim u našim brodogradilištima Radež i Inkobrod odlučno smo se suprostavili brodovima Jugo-flote koji su se našli na ulazu iz Neretvanskom u Korčulanski kanal.

PRAVAC KRETANJA TG KAŠTELA
15/16. studenog 1991.g.

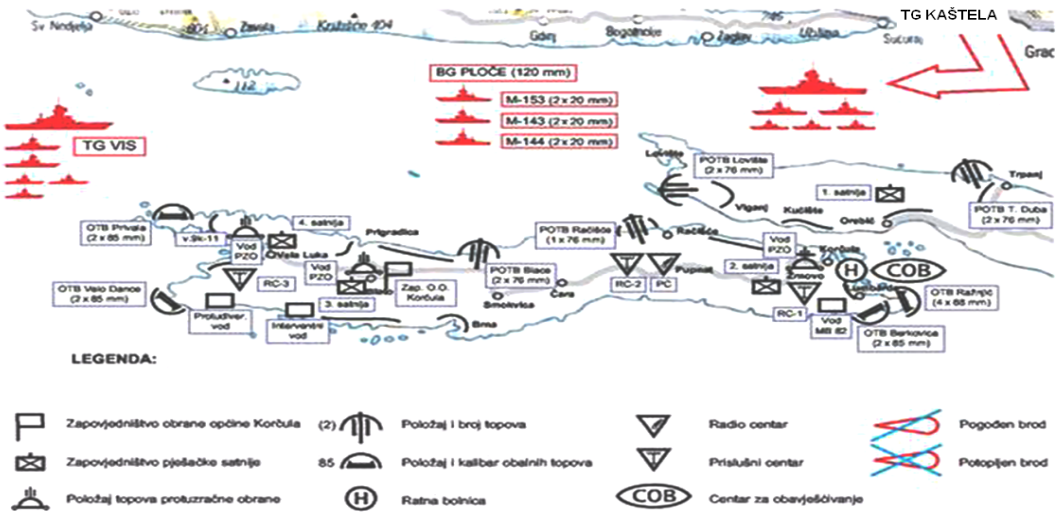

Na obilježavanju 5. godišnjice korčulansko - zapadnopeljeških postrojbi povodom bitke protiv brodova tadašnji zapovjednik HRM admiral **Vid Stipetić** u svom obraćanju stroju postrojbi općine Korčula rekao je: *„Odluka za izvođenje ove operacije, progona i kasnije poraza jugomornarice, utvrđena je 13.11. 1991. godine u Zagrebu, kada su se stvorili svi opći i posebni uvjeti za njeno izvođenje. Pomorska bitka koja je započela 14.11. u popodnevnim satima ispred Splita, u Splitskom i Hvarskom kanalu nastavila se 15. i 16. u Splitskom, Hvarskom, Neretvanskom i Korčulanskom kanalu. Ovo je bila najveća samostalna operacija HRM u Domovinskom ratu*."

Topničkim vodovima razmještenim na položajima u Trpanjskoj Dubi, Lovištu i poviše Blaca svaku točku akvatorija Neretvanskog kanala od rta Sućuraj na Hvaru do Privale na zapadnom dijelu otok Korčule, bitnica 76 mm ZIS nadzirala je s najmanje 4 topa.U težištu obrane bio je akvatorij Lovišta, u kojeg je u u tijeku bitke bio doveden vod raketa 9k 11 Maljutke (u mjesto Lovište). Jedan top 76 mm ZIS u početku bitke bio je upućen na unaprijed pripremljen položaj kod Račišća na o.Korčuli.

Nakon što su se, zbog olujnog juga ujutro 16.11. 1991. g., 2 minolovca povukli u uvalu Lovište, od ZHRM je dobivena dugo očekivana zapovjed za otvaranje paljbe po brodovima u akvatoriju.

Paljbu po minolovcima u uvali započeo je vod Lovište, a vod Blace je djelovao po brodovima u dometu topova, koji su se nalazili izvan uvale, između Lovišta i Hvara. Združenom paljbom vodova 76mm M-42 ZIS iz Lovišta i Blaca po brodovima zbunili smo neprijatelja, da nam prvih 15 minuta bitke nije uzvraćao paljbu već je, iz svojih brodova u Korčulanskom kanalu, nasumice pucao po Hvaru. Branitelji s Hvara nisu bili uključeni u topnički boj, jer za to nisu imali sredstava.

Dok se još nisu snašli, vod iz Lovišta pogodio je minolovce M 143 u provu i M 144 u krmu. Tijekom njihova izvlačenja M 144 se je nasukao u uvali Torac na Hvaru.
Veza koja je cijelo vrijeme prisluškivala razgovore na neprijateljskim brodovima, nakon pauze od oko pola sata, čula je i najavila našim topnicima da se brodovi spremaju u novi napad na Lovište.
Jedan raketni i jedan torpedni brod silovito su krenuli ka Lovištu otvarajući rafalnu paljbu iz svojih boforsa 40 mm, na što su naši topnici iz Lovišta odmah odgovorili.
U topnički su se dvoboj ubrzo uključili i naši topnici iz položaja Blace na Korčuli, a sa njihove strane i brodovi iz grupe za potporu skupljeni oko razarača Split.

BOJ ISPRED LOVIŠTA
16.studeni 1991.g

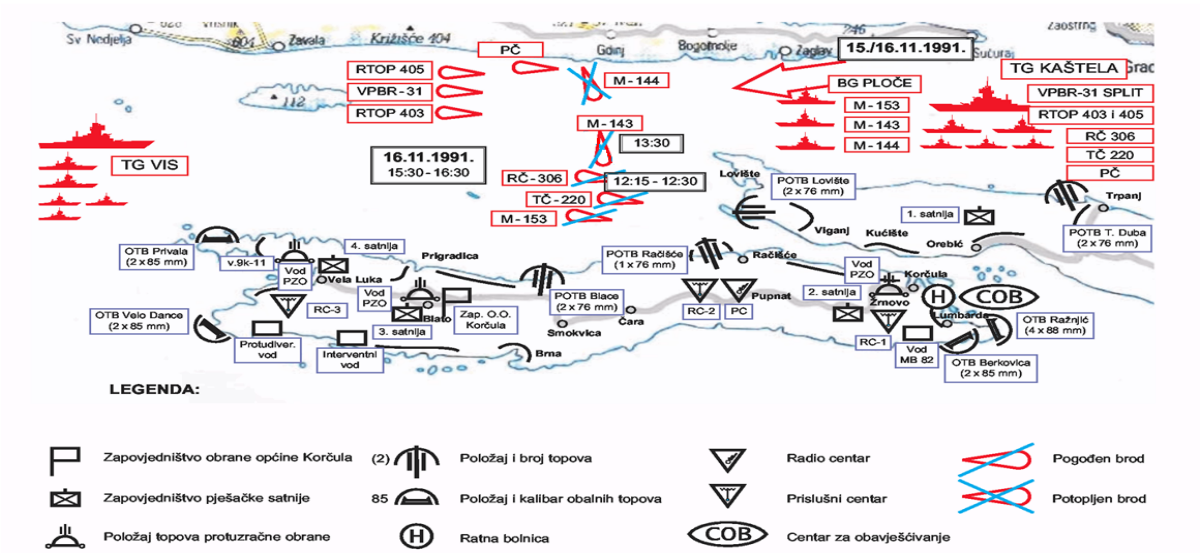

Loviški je vod pogodio oba njihova raketaša u uvali Lovište . Združenom paljbom oba voda u grupi za potporu pogođen je i veliki minolovac M 153.

Uskoro se je moglo vidjeti kako se 3 pogođena broda, ispred uvale Lovište vrte u krug. Iz njihova razgovora prilikom izvlačenja, moglo se je zaključiti da je prvom oštećen sistem za upravljanje, na drugom je pogodak izazvao požar, a minolovac M 153 je na lijevom boku krpio rupu velikih dimenzija.

U bitci je vod Lovište ukupno ispalio po brodovima 76 projektila. Po završetku djelovanja, u očekivanju avio napada na Lovište predveče je vod premješten na svoj pričuvni položaj. Grupa od 6 brodova ,od kojih je 5 bilo pogođeno ispred Lovišta, izvlačili su se uz otok Hvar. Na tom je putu minolovac, M 144 ostao je nasukan u uvali Torac.

Od početka bitke (ispred Lovišta) vod Blace zaprečnom je paljbom osiguravao da se grupa brodova za potporu, koja je bila paljbeno jača od voda Lovište, ne uđe u uvalu Lovište, kako bitka ne bi dobila neželjeni tijek. Iako su mu neprijateljski brodovi tad bili na krajnjem dometu topova (i do 10 km), zajedničkom paljbom sa vodom Lovište, pogodili su minolovac M153 Francuz, koji je prije bitke (uz M 143 i M144) stalno boravio u kontroli prometa kroz Neretvanski i Korčulanski kanal. Kako smo saznali prisluškivanjem veza neprijatelja, brod je na svom desnom boku imao rupu 120 x 70 cm . Kada im je kod Lovišta više od pola brodova bilo pogođeno, a u vrijeme kada se i interventna posluga 76 mm ZIS spremala da ih tuče iz pravca Račišća, brodovi su krenuli u izvlačenje ka o. Šćedru. VPBR u pratnji dvije topovnjače, otvorio je paljbu između Račišća i Blaca i uz Korčulu krenuo prema vojarni Privala, kako bi se kod Šćedra sastao sa prvom grupom.

Prilikom prolaska ispred Blaca, na jednom topu otkazala je poluga udarnog mehanizma; pa je posluga iz njega opaljivala udarajući kamenom po grančici česvine naslonjenoj na udarač zatvarača topa. Djelovanjem voda sa Blaca pogođen je zastao VPBR Split U bici je vod Blace ispalio ukupno 36 projektila. Od toga 5-6 projektila bilo ispaljeno uz pomoć kamena i grančice.

IZVLAČENJE BRODOVA JRM ISPRED BLACA

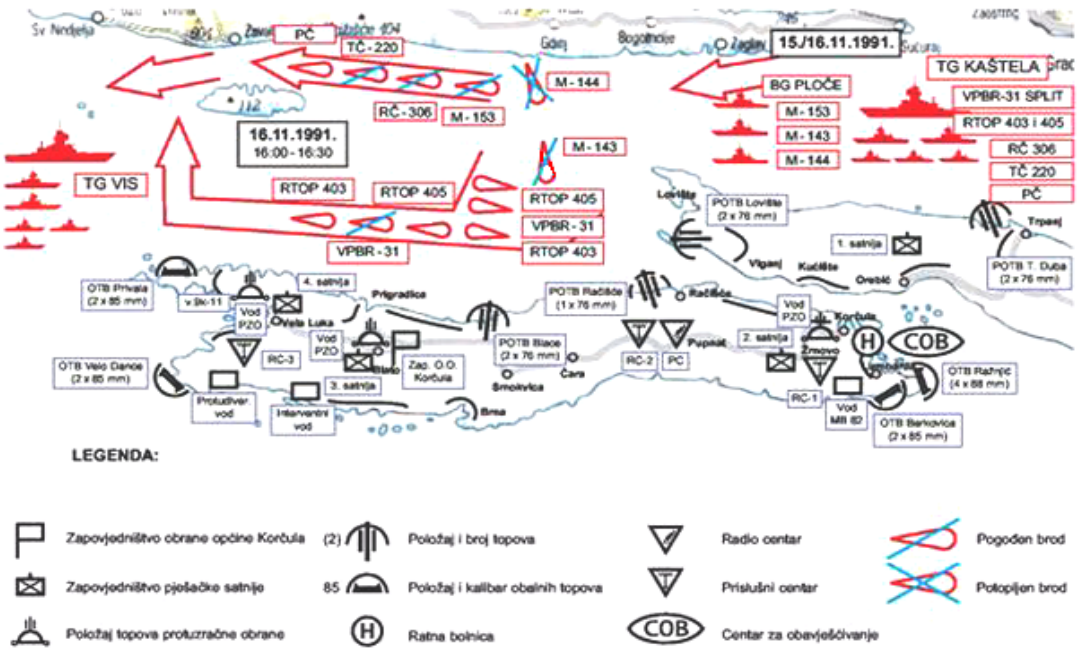

Kad su brodovi došli ispred Privale VPBR Split je da bi zaštitio brodove iz pratnje prvi otvorio paljbu, po našoj bitnici. Djelovanjem prema bitnici 85 mm uključio se i VPBR Vis iz pozicije između Visa i Sušca.
Poslije otklanjanja zastojana topu do kojeg je došlo pri ispaljenju prvog projektila, bitnica je po VPBR Split ispalila ukupno 11 projektila. Sa 7 preciznih pogodaka udaljila je VPBR Split ka Šćedru gdje je nasukan ispumpavao vodu iz svojih stiva.

IZVLAČENJE BRODOVA JRM ISPRED PRIVALE

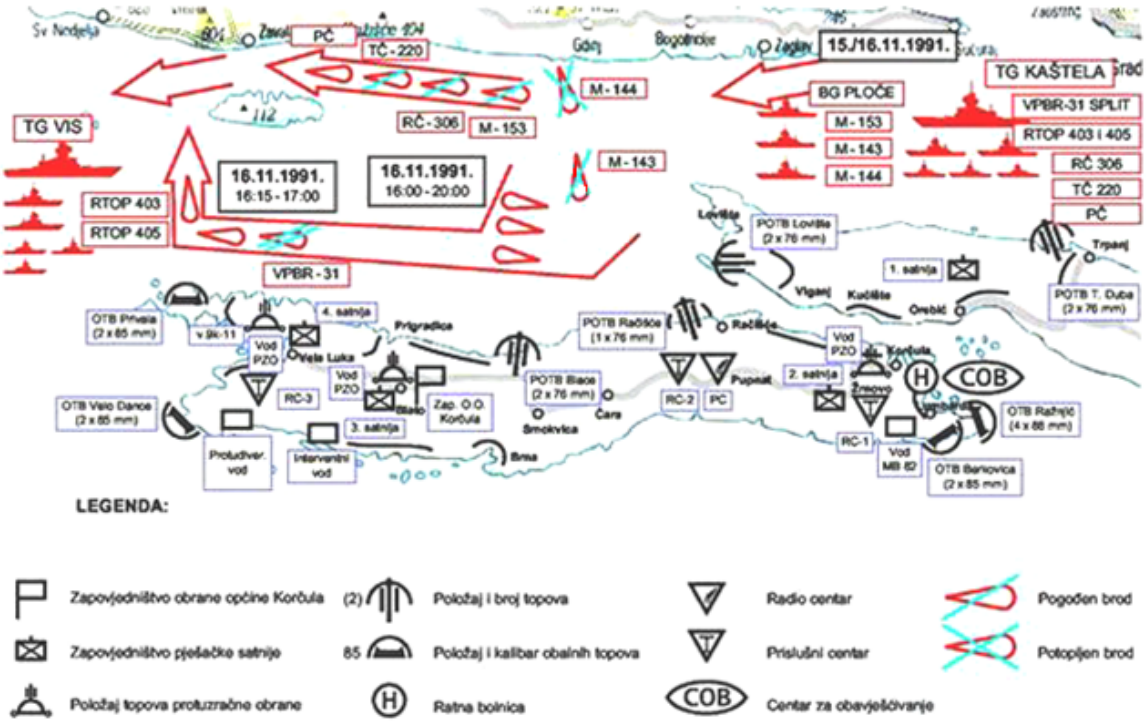

Pod zaštitom magle i nadolazeće noći pogođeni VPBR, topovnjače iz njegove pratnje i većina brodova pogođenih kod Lovišta, uspjeli su se izvući ka Visu i Lastovu. Minolovac M 144 poslije bitke je ostao nasukan u uvali Torac na Hvaru.

Primirje koje je još prije bitke bilo potpisano za 16.11. 1991 od 18.00 sati osigurali smo razbijanjem jugoflote, sa 5 topova od kojih samo na jednom topu M 42 ZIS nismo imali nikakvih kvarova ni zastoja.

Na obilježavanju dana postrojbe 20.08.1994. godine, prilikom podjele Spomenica Domovinskog rata pripadnicima postrojbi obrane općine sa otoka Korčule u Vela Luci, dožupan **Franko Burmas** je u svečanom obraćanju stroju o bitci rekao: *„Za bitku protiv brodova bih rekao da je po pobjedi ravna onoj koju su naši preci vodili pod Visom. U toj je bici Jugo-srpska mornarica podvita repa pobjegla u Boku, da tamo rđa i više nikad neće predstavljati nikakvu prijetnju našem dijelu Jadrana.*

Istog je dana tadašnji zapovjednik HRM admiral **Sveto Letica** o bici rekao: "*Topništvo sa otoka Korčule i poluotoka Pelješca je po zapovjedi zapovjedništva HRM u bici rastrojilo dio okupatorske mornarice, koja je i dan ranije u Splitskom kanalu osjetila što su topnici HRM.*
Tog je dana Jugo-flota definitivno istjerana iz našeg dijela Jadrana, kada se povuka na otoke Vis i Lastovo i odatle u Boku, gdje će ruzina pojesti brodove i njih same".

Na obilježavanju 5. godišnjice korčulansko-zapadnopeljeških postrojbi povodom bitke protiv brodova ratni je zapovjednik HRM admiral **Sveto Letica** u svom obraćanju stroju postrojbi općine Korčula na zapadnoj rivi u Korčuli rekao: *"Povijest i vojni teoretičari će sigurno odredit kako postrojbama tako i svakom od nas, mjesto za to što je tko učinio u tijeku Domovinskog rata. Ja bih htio da vam kažem da nismo nikad iz zapovjedništva HRM zapostavljali ili umanjivali uspjeh Korčulanskih i Peljeških postrojbi, ne samo u ovoj bitci, nego i uopće.*
Borili smo se da se prizna u HV, da je HRM tad i ovde u Korčulanskom isto tako i u Splitskom i Bračkom kanalu, potukla neprijateljsku mornaricu i izvojevala prvu pobjedu u Domovinskom ratu, onda kada smo se na kopnu morali povlačiti.
Da se to prizna jer je to povjesna činjenica i u interesu istine to je tako. Zasluga je to svih mornara, ribara seljaka Korčule i Hvara i Brača i Splita"

Obranu otoka završili smo velikom pobjedom bez ijedne žrtve u najvećoj pomorskoj bitci u Domovinskom ratu. Razbijanjem dijela Jugoflote stvoreni su uvjeti da se veći dio snaga sa otoka mogao angažirati na Stonskom ratištu.